

Krużyński, Wiesław / Malendowicz, Paweł

Współczesne tendencje przemian w oświacie polonijnej Europy i świata

---

Dzieje Najnowsze 31/4, 265-266

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Współczesne tendencje przemian w oświacie polonijnej Europy i świata

29 kwietnia 1999 r. odbyła się konferencja naukowa pt. „Współczesne tendencje przemian w oświacie polonijnej Europy i świata”. Konferencja ta miała miejsce w gmachu Biblioteki Głównej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Bydgoszczy. Została przygotowana przez Instytut Nauk Politycznych WSP. Otworzył ją prorektor WSP, prof. dr hab. Eugeniusz Rogalski. Obradom przewodniczył dyrektor INP, prof. dr hab. Andrzej Wojtas.

Sesja miała na celu: scharakteryzowanie życia polonijnej oświaty, w szczególności mniejszych skupisk polonijnych; przedstawienie kwalifikacji nauczycieli polonijnych i ich warsztatu pedagogicznego, liczby dzieci uczęszczających do szkół itp.; scharakteryzowanie ewentualnych zmian zachodzących w tejże oświacie w świetle reformy systemu edukacji w Polsce.

Obrady podzielono na cztery bloki tematyczne:

1. Sytuacja szkolnictwa dla mniejszości narodowych w Polsce a kwestia oświaty polonijnej na świecie;
2. Oświata polonijna w okresie międzywojennym;
3. Oświata polonijna w Europie;
4. Oświata polonijna w Afryce.

Na konferencję łącznie przygotowano dziesięć referatów. Pierwszy wystąpił dr Janusz Mieczkowski (Uniwersytet Szczeciński). Tematem jego referatu była *Ewolucja szkolnictwa dla mniejszości narodowych w Polsce w latach 1945–1989*. Referent przedstawił sytuację oświaty dla mniejszości żyjących w Polsce na tle mniejszości żyjących poza krajem ojczystym. Kolejny referat został wygłoszony przez prof. dr hab. Andrzeja Chodubskiego (Uniwersytet Gdański). Jego temat brzmiał: *Swoistość współczesnej oświaty polonijnej w Holandii*. Autor przybliżył przemiany zachodzące w tamtejszej oświacie polonijnej na tle skupisk polonijnych świata. Wskazał również na fakt, że w polskich szkołach w Holandii nauczycielami są osoby pochodzące z Afryki, które ukończyły studia w Polsce. Jest to spowodowane tym, iż Polonia nie ma odpowiedniego przygotowania pedagogicznego.

Drugi blok tematyczny zainaugurował doc. dr hab. Edward Kołodziej (AAN Warszawa). Tematem jego wystąpienia było *Harcerstwo polskie we Francji, Belgii i Holandii w latach międzywojennych i jego stosunek do oświaty polonijnej*. Kolejny referent, dr Wojciech Skóra (WSP Słupsk), zajął się tematem: *Oświata polonijna w Szczecinie w świetle dokumentów MSZ Drugiej Rzeczypospolitej*. Autor zwrócił uwagę, że oświata polonijna na Pomorzu Zachodnim ograniczała się wówczas do Szczecina oraz że w latach trzydziestych polskie placówki oświatowe były wykorzystywane przez polski wywiad na terenie III Rzeszy.

Trzeci blok tematyczny rozpocząć się miał referatem prof. dr hab. Edwarda Olszowskiego (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin) o Polskiej Szkole Sobotniej im. Jana Pawła II w Oslo. Autor jednak nie mógł przybyć na konferencję. Powyższy referat zostanie jednak wydrukowany, gdyż autor przesłał go listownie. Prof. dr hab. Urszula Kaczmarek (Uniwersytet Adama Mickiewicza, Poznań) opowiedziała o sytuacji oświaty polonijnej na Węgrzech. Scharakteryzowała ustawodawstwo węgierskie dla mniejszości narodowych na Węgrzech, zauważyła też, że Polonia skupia się w Budapeszcie przede wszystkim w dzielnicy Kőbánya. Kolejny referent dr Jacek Knopek (Wyższa Szkoła Pedagogiczna, Bydgoszcz) scharakteryzował *Przeobrażenia w życiu współczesnej oświaty polonijnej w Grecji*, która to tematyka jest w kręgu zainteresowań autora. Przeobrażenia, jakie zaszły w Grecji, dotyczą ostatnich kilkunastu lat. Dopiero bowiem w 1997 r. władze wprowadziły konkretne ustalenia dotyczące przebywania na swym terytorium emigrantów. Wcześniej Polacy przebywali w Grecji nielegalnie. Od ubiegłego roku szkoła polska została uznana przez władze samorządowe Aten.

Czwarty i ostatni dział tematyczny bydgoskiej konferencji rozpoczął się wystąpieniem dr. Arkadiusza Żukowskiego (Wyższa Szkoła Pedagogiczna, Olsztyn), który omówił model oświaty polonijnej w Republice Południowej Afryki. Podtytuł referatu: *Kontynuacja tradycji czy nowatorstwo* dawał punkt wyjścia do rozważań nad sytuacją polonijnej oświaty południowoafrykańskiej. Na nowatorski charakter tej oświaty wskazuje m.in. to, iż dzieci uczą się tam języka chińskiego, który będzie im niezbędny w przyszłości w prowadzeniu firm. Dr Jacek Knopek (WSP, Bydgoszcz), kończąc sesję, wygłosił referat o oświacie w skupiskach polonijnych Afryki Północnej. Według autora, w Afryce Północnej żyje 1600–1700 osób pochodzenia polskiego. Są to grupy polonijne w dużej mierze z małżeństw mieszanych polsko-arabskich zawartych w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych. W Maroku, Egipcie i Tunezji działają szkoły polonijne. Dzieci uczą się w nich następujących języków: polskiego, arabskiego, angielskiego i rosyjskiego (w przypadku Tunezji). Absolwenci tych szkółek jako kontynuację nauki wybierają wyższe uczelnie w Polsce.

Po ostatnim referacie konferencję podsumował prof. dr hab. Andrzej Wojtas. Następnie wywiązała się krótka dyskusja na tematy poruszane w referatach, która uzupełniła spostrzeżenia referentów. Sesja bydgoska wypełniła zatem cele i oczekiwania jej postawione. Omówiono mniejsze skupiska polonijne, gdyż pozostałe duże skupiska polonijne charakteryzowano już w licznych opracowaniach naukowych. Organizatorzy zapowiedzieli szybkie opublikowanie materiałów pokonferencyjnych przez wydawnictwo uczelniane bydgoskiej WSP.

W przygotowywaniu konferencji aktywnie uczestniczyli członkowie Koła Naukowego Studentów Politologów istniejącego już trzy lata przy Instytucie Nauk Politycznych. W ramach swojej statutowej działalności nasze koło organizuje spotkania z działaczami społecznymi i politycznymi, wycieczki dydaktyczno-naukowe, Dni Politologa, a także wydaje pismo „Homo Politicus”.

Wiesław Krużyński
Paweł Malendowicz
Bydgoszcz